

การเปิดเสรีทางการค้า (Free Trade Area : FTA)

ความเป็นมาของเขตการค้าเสรี

แนวคิดของการมีนโยบายการค้าเสรี คือประเทศจะเลือกผลิตสินค้าที่ตนเองถนัด และมีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด คือจะผลิตสินค้าที่คิดว่าประเทศตนได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) มากที่สุด แล้วนำสินค้าที่ผลิตได้นี้ไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ประเทศตนไม่ถนัด หรือเสียเปรียบ โดยแลกเปลี่ยนสินค้ากับประเทศอื่นที่ผลิตสินค้าแล้วได้เปรียบ ดังนั้นประเทศทั้งสองก็จะทำการค้าต่อกันได้ โดยต่างฝ่ายต่างสมประโยชน์กัน (Win-Win Situation)

นโยบายการค้าเสรีมีดังนี้

1. การผลิตตามหลักการแบ่งงานกันทำเลือกผลิตสินค้าที่มีต้นทุนการผลิตต่ำและประเทศมีศักยภาพในการผลิตสินค้านั้นสูง
2. ไม่เก็บภาษีคุ้มกัน (Protective Duty) เพื่อคุ้มครองหรือปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ
3. ไม่ให้สิทธิพิเศษหรือกีดกันสินค้าของประเทศใดประเทศหนึ่ง
4. เรียกเก็บภาษีในอัตราเดียวและให้ความเป็นธรรมแก่สินค้าของทุกประเทศเท่ากัน ไม่มีข้อจำกัดทางการค้า (Trade Restriction) ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศไม่มีการควบคุมการนำเข้า หรือการส่งออกที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ ยกเว้นการควบคุมสินค้าบางอย่างที่เกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและเป็นอันตรายต่อมนุษย์และสินค้าที่เกี่ยวข้องด้วยศีลธรรมจรรยาหรือความมั่นคงของประเทศ

ความหมายของเขตการค้าเสรี

เขตการค้าเสรี หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่ม ที่ทำข้อตกลงให้เหลือน้อยที่สุดหรือเป็น 0% และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งเน้นด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลักแต่เขตการค้าเสรีในระยะหลัง ๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ด้านการบริการการลงทุน เป็นต้น

เขตการค้าเสรีที่สำคัญของไทย

เขตการค้าเสรีที่มีมูลค่าสูงในทางการค้า ได้แก่ เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ไทย-ญี่ปุ่น อาเซียน-เกาหลี เป็นต้น

ประโยชน์และผลกระทบของการทำ FTA

ในภาพรวมแล้วการทำ FTA มีทั้งผลดีและผลกระทบ แต่คู่แข่งสามารถได้พยายามศึกษารวบรวมข้อมูล และเจรจาเพื่อให้ต่างฝ่ายต่างพอใจ ได้รับผลประโยชน์มากที่สุด หรือได้รับผลกระทบน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม สภาพแวดล้อมเฉพาะ และสภาพแวดล้อมทั่วไปของคู่แข่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละ FTA หากจะวิเคราะห์แต่ละด้านของแต่ละ FTA จะมีบางกลุ่มอุตสาหกรรม บางกลุ่มสินค้าได้ประโยชน์ บางกลุ่มสินค้าไม่ได้รับผลกระทบ สำหรับกลุ่มสินค้าที่ได้รับผลกระทบ การเจรจาก็สามารถยืดเวลาในการลดหรือยกเว้นภาษีออกไปจนกว่าภาคการผลิตจะสามารถปรับตัวได้ หรือภาครัฐจะเข้ามาช่วยเหลือ เยียวยา ชดเชยผลกระทบเหล่านั้นในภาพรวมการทำ FTA น่าจะมีประโยชน์ดังนี้

1. ลดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่เป็นอุปสรรคทางภาษี และที่มีใช้ภาษี
2. เพิ่มมูลค่าในทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิก
3. เพิ่มโอกาสการส่งออก ได้ตลาดใหม่ และขยายตลาดเดิม
4. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
5. สร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจ การเมือง
6. ให้ความร่วมมือทางด้านศุลกากร การแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลการลักลอบ หลีกเลี่ยง และสินค้า

อันตราย สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์

7. พัฒนาศักยภาพทางเศรษฐกิจ และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ
8. ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่น ๆ และเทคโนโลยีการผลิต
9. สร้างความสัมพันธ์ให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

อาเซียน

กลไกการลดภาษี

- กลไกการลดภาษีที่สำคัญของ AFTA คือระบบ CEPT (Common Effective Preferential Tariff Scheme) ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีศุลกากรแก่กันแบบต่างตอบแทน กล่าวคือ การที่จะได้สิทธิประโยชน์จากการลดภาษีของประเทศอื่นสำหรับสินค้าชนิดใด ประเทศสมาชิคนั้นจะต้องลดภาษีสินค้าชนิดเดียวกันด้วยโดยต้องลดลงมาถึงร้อยละ ๒๐ จึงจะได้สิทธิประโยชน์ทางภาษี

- ทั้งนี้ CEPT Agreement ได้พัฒนาเป็น ATIGA (ASEAN Trade in Goods Agreement) ซึ่งครอบคลุมประเด็นด้านการค้านั้นๆ เช่น มาตรการที่มีใช้ภาษี มาตรการด้านศุลกากร SPS TBT ส่วนในเรื่องของกฎว่าด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า ATIGA กำหนดให้สินค้าที่จะได้รับประโยชน์จากการลดภาษีจะต้องมีส่วนมูลค่าที่เกิดขึ้นในอาเซียน (ASEAN Local Content) อย่างน้อยร้อยละ ๔๐ หรือมีการผลิตจนเกิดการเปลี่ยนแปลงพิกัดในระดับ ๔ หลัก (Change in Tariff Heading : CTH) และสามารถคำนวณวัตถุดิบในอาเซียนแบบสะสม (Cumulative Rules of Origin) โดยกำหนดอัตราขั้นต่ำของวัตถุดิบเท่ากับร้อยละ ๒๐

การค้าสินค้า

ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม ๖ ประเทศ (ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ บรูไน) ต้องลดภาษี ดังนี้

- ๑ มกราคม ๒๕๔๖ สินค้าจำนวนร้อยละ ๖๐ ของรายการสินค้าทั้งหมด ลดภาษีลงเหลือร้อยละ ๐
- ๑ มกราคม ๒๕๕๐ สินค้าจำนวนร้อยละ ๘๐ ของรายการสินค้าทั้งหมด ลดภาษีลงเหลือร้อยละ ๐
- ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ไทยได้ลดภาษีสินค้าทั้งหมดลงเหลือร้อยละ ๐ แล้ว ยกเว้นสินค้าอ่อนไหว ๔ รายการ คือ กาแฟ มันฝรั่ง มะพร้าวแห้ง และไม้ตัดดอก เก็บภาษีนำเข้าร้อยละ ๕

อาเซียน-จีน

การลดหย่อนภาษี

1. สินค้าในตอนที่ 01 - 08 ปัจจุบันอัตราอากรเป็นร้อยละ 0
2. ทายอดลดภาษีลงเป็นร้อยละ 0 ภายใน ปี 2555 ดังนี้
ปี 2552 ประมาณ 3,382 ประเภทย่อย หรือร้อยละ 40.75
ปี 2553 ประมาณ 7,295 ประเภทย่อย หรือร้อยละ 87.89
ปี 2555 ประมาณ 7,467 ประเภทย่อย หรือร้อยละ 89.96
3. สินค้าที่ไม่ลดภาษีลงเหลือร้อยละ 0 มีจำนวน 654 ประเภท ย่อย หรือร้อยละ 7.88
4. สินค้าโควตา ผูกพันภายใต้ WTO ในตอนที่ 01 - 08 จำนวน 16 ประเภทย่อย หรือร้อยละ 0.19 ปัจจุบัน อัตราอากร ในโควตา เป็นร้อยละ 0 ส่วนที่เหลือ ยังเจรจาไม่เสร็จสิ้น

อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี

ความตกลงที่กำหนดแนวทางและมาตรการอย่างกว้างๆ ในการดำเนินการเพื่อจัดตั้งความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การจัดตั้งเขตการค้าเสรี โดยสรุปดังนี้

1. วัตถุประสงค์ เพื่อกระชับและเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนระหว่างกลุ่มประเทศภาคี เปิดเสรีอย่างก้าวหน้าและส่งเสริมการค้าสินค้าและการค้าบริการรวมถึงสร้างนโยบายการลงทุนที่โปร่งใส เป็นเสรีและอำนวยความสะดวกต่อการลงทุนริเริ่ม พัฒนามาตรการและจัดตั้งกรอบความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ
2. ให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลีโดยคล้องกับข้อ 24 ของความตกลงทั่วไป
3. ด้วยภาษีศุลกากรและการค้า 1994 และข้อ 5 ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ ทั้งนี้ให้ครอบคลุมการยกเลิกภาษีศุลกากร และอุปสรรคที่มีใช้ภาษีศุลกากรการเปิดเสรีการค้าบริการ และการจัดตั้งนโยบายการลงทุนที่เปิดกว้างและแข่งขันได้ โดยมีการปฏิบัติเป็นพิเศษและแตกต่าง ตลอดจนความยืดหยุ่นแก่สมาชิกอาเซียน รวมทั้งให้จัดตั้งมาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจไปสู่สาขาความร่วมมือสาขาใหม่ๆ

4. ด้านการสินค้า ให้มีการลดและยกเลิกภาษี และกฎระเบียบอื่นที่จำกัดการค้า โดยครอบคลุมการค้าสินค้าอย่างมากระหว่างกลุ่มประเทศภาคี ตามกำหนดไว้ในข้อบทตารางและแผนการลดภาษีในความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้า

5. ด้านการค้าบริการ ให้เปิดเสรีการค้าบริการอย่างก้าวหน้า และครอบคลุมสาขาการค้าบริการอย่างขวาง โดยสอดคล้องกับข้อ 5 ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการและให้เจรจาเปิดเสรีการค้าบริการที่มุ่งไปสู่การยกเลิกการเลือกปฏิบัติ การขยายการเปิดเสรีที่กว้างขวางกว่าภายใต้ WTO และการขยายความร่วมมือด้านบริการระหว่างประเทศ

6. ด้านการลงทุน ให้สร้างนโยบายการลงทุนที่เสรี อำนวยความสะดวก โปร่งใส และแข่งขันได้ พร้อมทั้งมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อนักธุรกิจ โดยจะเจรจาเปิดเสรีการลงทุนที่มุ่งไปสู่การเปิดเสรีอย่างก้าวหน้า ส่งเสริมสร้างความร่วมมือ อำนวยความสะดวก และโปร่งใสของกฎระเบียบต่างๆ รวมทั้งให้มีข้อบทด้านการคุ้มครองการลงทุน

7. ให้สำรวจและดำเนินโครงการความร่วมมือในสาขาต่างๆ วึ่งมีรายละเอียดระบุในภาคผนวกของความตกลงฯ

8. ให้มีความร่วมมือในการเสริมสร้างและให้การสนับสนุนการรวมกลุ่มของอาเซียน และลดช่องว่างของระดับการพัฒนาในระหว่างสมาชิกอาเซียน และระหว่างอาเซียนกับเกาหลีโดยการเสริมสร้างการพัฒนาในภูมิภาคและอนุภูมิภาค ภายใต้ความริเริ่มความร่วมมือต่างๆ

9. ให้ใช้กรอบการระงับข้อพิพาทที่ระบุในความตกลงว่าด้วยกลไกการระงับข้อพิพาทภายใต้กรอบความตกลงฯ

อาเซียน-ญี่ปุ่น

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจอาเซียน-ญี่ปุ่น มีผลบังคับใช้เมื่อปี 2552 ซึ่งเป็นการเปิดเสรีเฉพาะการค้าสินค้า ส่งผลให้มูลค่าการค้าสองฝ่ายระหว่างอาเซียน-ญี่ปุ่น ในปี 2558 ขยายตัวสูงถึง 239.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.5 ของการค้ารวมของอาเซียน ปัจจุบันญี่ปุ่นเป็นคู่ค้าอันดับ 2 ของอาเซียนรองจากจีน สำหรับการลงทุนทางตรงจากญี่ปุ่นมายังอาเซียน ในปีที่ผ่านมามีมูลค่ากว่า 17.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยญี่ปุ่นยังคงครองตำแหน่งนักลงทุนรายใหญ่อันดับ 2 ของอาเซียน รองจากสหภาพยุโรป คิดเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 14.5 ของเม็ดเงินลงทุนทางตรงทั้งหมดในอาเซียน

ญี่ปุ่นยังคงเป็นคู่ค้าอันดับ 2 ของไทย (รองจากจีน) โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2555-2559) มีมูลค่าการค้าเฉลี่ยปีละ 70,510.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และในปี 2559 การค้ารวมระหว่างไทยกับญี่ปุ่นมีมูลค่า 51,241 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อัตราการเติบโตลดลงจากปีที่แล้ว ร้อยละ 0.11 สำหรับสินค้าส่งออกสำคัญของไทยไปญี่ปุ่น ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ไก่แปรรูป เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์พลาสติก เม็ดพลาสติก เครื่องใช้ไฟฟ้าและส่วนประกอบอื่นๆ และอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป เป็นต้น ส่วนสินค้านำเข้าสำคัญของไทยจากญี่ปุ่น ได้แก่ เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์ ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ แผงวงจรไฟฟ้า สินแร่โลหะอื่นๆ เศษโลหะและผลิตภัณฑ์ และเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

อาเซียน – อินเดีย

การลด/ ยกเลิกภาษีศุลกากรแบ่งกลุ่มสินค้าเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ

1. สินค้าปกติ (Normal Track: NT) แยกย่อยเป็นสินค้าปกติ 1 (NT 1) และสินค้าปกติ 2 (NT 2)
2. สินค้าอ่อนไหว (Sensitive Track)
3. สินค้าอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive Track) และ
4. สินค้าไม่ลดภาษี (Exclusion List)

อาเซียนและอินเดียใช้วิธีการลดภาษีศุลกากรแบบค่อยเป็นค่อยไปจากฐานอัตราภาษีทั่วไป ณ

วันที่ 1 กรกฎาคม 2550 โดยใช้ระยะเวลาต่างกันในการลด/ ยกเลิกภาษี สำหรับอาเซียน 5 ประเทศ (ยกเว้นฟิลิปปินส์) กับอินเดีย ฟิลิปปินส์กับอินเดีย และประเทศสมาชิกอาเซียนใหม่ (กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) ตามตารางข้อผูกพันภาษีศุลกากรเป็นรายสินค้าซึ่งเป็นภาคผนวก 1 ของความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าสำหรับสินค้าที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้ผลิตภายในประเทศ ไทยจะไม่ลดภาษีของสินค้าสำคัญเหล่านั้น เช่น นมและผลิตภัณฑ์ เนื้อโคกระบือแช่เย็นแช่แข็ง หอม กระเทียม ชา กาแฟ ข้าว โหมและผลิตภัณฑ์ เหล็กและผลิตภัณฑ์ และยานยนต์ และชิ้นส่วนประกอบ เป็นต้น

กรณีที่มีการลด/ ยกเลิกภาษีศุลกากรเป็นเหตุทำให้มีการนำเข้าสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ และอาจทำความเสียหายให้แก่ผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันหรือคล้ายกันในประเทศผู้นำเข้าไม่ว่าเป็นสินค้าเกษตรหรือสินค้าอุตสาหกรรม ผู้ผลิตภายในประเทศสามารถใช้มาตรการปกป้องตามความตกลงว่าด้วยการค้าสินค้าอาเซียน-อินเดียเพื่อชะลอการนำเข้าสินค้านั้น เพื่อให้ผู้ผลิตภายในประเทศมีเวลาปรับตัวเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสินค้านำเข้าได้ โดยจะใช้มาตรการข้อใดข้อหนึ่งเป็นการชั่วคราว

- ระงับการลดภาษีนำเข้าของสินค้าที่พิสูจน์แล้วว่าเกิดความเสียหายขึ้นจริง หรือ
- ขึ้นอัตราภาษีนำเข้าแต่ต้องไม่เกินกว่าอัตราต่ำสุดที่เปรียบเทียบระหว่างอัตราเรียกเก็บจากประเทศ อื่นๆ ใน

วันที่ใช้มาตรการกับอัตราเรียกเก็บก่อนหน้าวันที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ

อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์

ข้อสรุปว่า การจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์นั้นเป็นไปได้และเป็นสิ่งที่ควรทำเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของโลกปัจจุบัน

เจ้าหน้าที่อาวุโสด้านเศรษฐกิจของอาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้ร่วมหารือกันครั้งแรกในเดือนกุมภาพันธ์ 2548 และเห็นชอบให้จัดตั้ง ASEAN-Australia-New Zealand Trade Negotiating Committee (AANZTNC) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เจรจาจัดทำความตกลง AANZFTA โดยให้รายงานผลการเจรจาต่อเจ้าหน้าที่อาวุโสและรัฐมนตรีเศรษฐกิจใน SEOM-CER Consultations และ AEM-CER Consultations ตามลำดับ

การเจรจาโดย AANZTNC เริ่มขึ้นเมื่อเดือนมีนาคม 2548 และมีการเจรจาต่อเนื่องกันจนสามารถสรุปสาระสำคัญของ การเจรจาได้เมื่อเดือนสิงหาคม 2551 โดยใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 3 ปี 5 เดือน และต่อมา อาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้ลงนามในความตกลง AANZFTA เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 และความตกลงฯ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553 โดยไทยใช้บังคับความตกลงฯ ในวันที่ 12 มีนาคม 2553 การดำเนินการต่อไป

อาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมความตกลง AANZFTA (AANZFTA Joint Committee: FJC) และคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ได้แก่ การค้าสินค้า (มีคณะอนุกรรมการด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้า SPS และ STRACAP) การค้าบริการ การลงทุน ทฤษฎีสินทางปัญญา และการแข่งขัน เพื่อกำกับดูแลการปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ ภายใต้ความตกลงฯ สถานะล่าสุด

- 19-23 พฤษภาคม 2557 นิวซีแลนด์เป็นเจ้าภาพจัดประชุมคณะกรรมการร่วมฯ ครั้งที่ 6 ณ เมืองโอ๊คแลนด์ โดยมีการหารือประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพันธกรณีความตกลง AANZFTA

- 26 สิงหาคม 2557 อาเซียน ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ได้ลงนามในพิธีสารเพื่อแก้ไขความตกลง AANZFTA ในระหว่างการประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ครั้งที่ 46 ณ กรุงเนปิตอร์ ประเทศเมียนมาร์

ไทย-ออสเตรเลีย (Thailand - Australia Free Trade Agreement: TAFTA)

ความตกลง FTA ไทย-ออสเตรเลีย และไทย-นิวซีแลนด์ ถือเป็นความตกลง FTA ลำดับต้นๆ ของไทยที่มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่ปี 2548 โดยปัจจุบันออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ได้ลดภาษีสินค้าทุกรายการให้กับไทยเหลือศูนย์แล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 ส่วนไทยได้ลดภาษีสินค้าเกือบทั้งหมดให้ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เหลือศูนย์แล้วเช่นกัน แต่ยังคงเหลือสินค้าเกษตรบางรายการ ซึ่งรวมถึงสินค้านมและผลิตภัณฑ์นมที่ไทยยังใช้มาตรการโควตาภาษี และมาตรการปกป้องพิเศษ เพื่อให้ภาคการผลิตและอุตสาหกรรมโคนมของไทยมีเวลาในการปรับตัว โดยปัจจุบันกลุ่มผลิตภัณฑ์นมไทยที่เปิดตลาดลดภาษีเหลือศูนย์แล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 คือ นมและครีมข้นไม่หวาน และบัตเตอร์มิลล์ แต่ยังคงเหลือสินค้าที่ไทยจะต้องทยอยเปิดตลาดให้กับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้แก่ สินค้านมผงที่มีไขมันเกิน 1.5% (ไม่ใช่เลี้ยงทารก) ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของนม หางนม (เวย์) เนย ไขมันเนย (AMF) และกลุ่มสินค้าเนยแข็ง จะต้องไม่มีการจำกัดโควตาและลดภาษีเป็นศูนย์ ในปี 2564 และสินค้านมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง นมผงขาดมันเนย ที่จะต้องไม่มีโควตาและลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2568

ไทย-นิวซีแลนด์ (Thailand - New Zealand Closer Economic Partnership : TNZCEP)

ความตกลง FTA ไทย-ออสเตรเลีย และไทย-นิวซีแลนด์ ถือเป็นความตกลง FTA ลำดับต้นๆ ของไทยที่มีผลใช้บังคับมาตั้งแต่ปี 2548 โดยปัจจุบันออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ได้ลดภาษีสินค้าทุกรายการให้กับไทยเหลือศูนย์แล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2558 ส่วนไทยได้ลดภาษีสินค้าเกือบทั้งหมดให้ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์เหลือศูนย์แล้วเช่นกัน แต่ยังคงเหลือสินค้าเกษตรบางรายการ ซึ่งรวมถึงสินค้านมและผลิตภัณฑ์นมที่ไทยยังใช้มาตรการโควตาภาษี และมาตรการปกป้องพิเศษ เพื่อให้ภาคการผลิตและอุตสาหกรรมโคนมของไทยมีเวลาในการปรับตัว โดยปัจจุบันกลุ่มผลิตภัณฑ์นมไทยที่เปิดตลาดลดภาษีเหลือศูนย์แล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2559 คือ นมและครีมข้นไม่หวาน และบัตเตอร์มิลล์ แต่ยังคงเหลือสินค้าที่ไทยจะต้องทยอยเปิดตลาดให้กับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ได้แก่ สินค้านมผงที่มีไขมันเกิน 1.5% (ไม่ใช่เลี้ยงทารก) ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมของนม หางนม (เวย์) เนย ไขมันเนย (AMF) และกลุ่มสินค้าเนยแข็ง จะต้องไม่มีการจำกัดโควตาและลดภาษีเป็นศูนย์ ในปี 2564 และสินค้านมและครีม เครื่องดื่มประเภทนมปรุงแต่ง นมผงขาดมันเนย ที่จะต้องไม่มีโควตาและลดภาษีเป็นศูนย์ในปี 2568

ไทย-ญี่ปุ่น (Japan-Thailand Economic Partnership Agreement: JTEPA)

การดำเนินการต่อไป JTEPA กำหนดพันธกรณีของไทยและญี่ปุ่นในการทบทวนหรือเจรจาเปิดตลาดเพิ่มเติม ดังนี้ การค้าสินค้า การยกเลิกอากรศุลกากรสำหรับสินค้าที่ต้องมีการเจรจาทบทวนซึ่งกำหนดให้ดำเนินการในปี 2555 และการทบทวนข้อบทเรื่อง การค้าสินค้า ซึ่งกำหนดให้ดำเนินการในปี 2560 หรือปีก่อนหน้าหากไทยและญี่ปุ่นเห็นชอบร่วมกัน การค้าบริการ การหารือเพื่อเจรจาจัดทำมาตรการปกป้องฉุกเฉิน และการทบทวนข้อบทเรื่อง การค้าบริการ ซึ่งกำหนดให้ดำเนินการในปี 2555 การลงทุน การทบทวนข้อบทเรื่อง การลงทุน ซึ่งกำหนดให้ดำเนินการในปี 2555

ไทย-เปรู

ไทยและเปรูได้เริ่มเจรจาเพื่อเปิดเสรีทางการค้ารอบแรกตั้งแต่วันที่ 2547 ซึ่งทั้งสองฝ่ายสามารถสรุปผลการเจรจาเร่งเปิดเสรีสินค้าบางส่วนก่อน (ร้อยละ 70 ของจำนวนสินค้าทั้งหมด แบ่งเป็นลดภาษีศุลกากรทันที ร้อยละ 50 และภายใน 5 ปี ร้อยละ 20) ในรอบที่ 7 เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน 2548 โดยจัดทำเป็นพิธีสารเพื่อเร่งเปิดเสรีทางการค้าและอำนวยความสะดวกทางการค้า (Early Harvest) ลงนามเมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2548 ในการประชุมผู้นำเอเปค ณ นครปูซาน ประเทศเกาหลี โดยพิธีสารดังกล่าวมีสาระครอบคลุมเรื่องการค้าสินค้า กฎเกณฑ์ว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า มาตรการปกป้อง มาตรการด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า พิธีการศุลกากร การบริหารจัดการกฎหมาย กฎระเบียบที่โปร่งใส กลไกรงับข้อพิพาท และการจัดตั้งคณะกรรมการร่วม

ไทย-อินเดีย (India-Thailand Free Trade Area: ITFTA)

การเร่งลดภาษีสินค้าบางส่วนทันที (Early Harvest Scheme: EHS) ไทยและอินเดียได้ยกเลิกภาษีสินค้าจำนวน 82 รายการ เช่น เงาะ ลำไย มังคุด ทุเรียน ข้าวสาลี อาหารทะเลกระป๋อง อัญมณีและเครื่องประดับ (พลอยสี) เม็ดพลาสติก เครื่องปรับอากาศ พัดลม ตู้เย็น เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ บอลล์แบร์ริง และส่วนประกอบของเครื่องยนต์ เป็นต้น (รายการสินค้าภายใต้ Early Harvest Scheme) ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2549 สินค้าที่จะได้รับสิทธิการลดภาษีภายใต้ EHS ต้องได้แหล่งกำเนิดของสินค้าตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ คือ สินค้าที่ผลิตขึ้นโดยใช้วัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด (Wholly Obtained) หรือ สินค้าที่ผลิตในไทยหรืออินเดียโดยมีการนำเข้าวัตถุดิบจากแหล่งอื่นไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ โดยมีการเปลี่ยนแปลงพิกัดศุลกากรในระดับที่กำหนดไว้ (Change in Tariff Classification) และมีสัดส่วนมูลค่าเพิ่มของวัสดุในประเทศตามที่กำหนด (Local Value Added Content) (กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้าชั่วคราว)

ผู้ส่งออกสามารถขอหนังสือรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า ภายใต้ Form FTA เพื่อจัดทำคำขอให้ตรวจ/รับรองคุณสมบัติทางด้านแหล่งกำเนิดของสินค้า พร้อมคำรับรองและรายละเอียดต้นทุนการผลิตสินค้า ตามแบบที่กรมการค้าต่างประเทศ กำหนด (รายละเอียด www.dft.go.th) สินค้าส่งออกสำคัญภายใต้ EHS ได้แก่ โพลีคาร์บอเนต

เครื่องปรับอากาศที่ประกอบด้วยพัดลม เครื่องเพชพรลอยและรูปพรรณ อะลูมิเนียมเงา ของทำด้วยเหล็ก เป็นต้น
สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ กระจุกเกียร์ ของทำด้วยเหล็กและเหล็กกล้า แท้ปและก๊อก เป็นต้น

- การลดภาษีสินค้าทั่วไป: อยู่ระหว่างการจัดทำความตกลง FTA จัดทำความตกลงเปิดเสรีอย่างเต็มรูปแบบ (Comprehensive FTA) ซึ่งจะรวมเรื่องการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจเข้าไว้ในความตกลงฉบับเดียวกัน

ไทย-จีน

การทำความตกลงเขตการค้าเสรีไทยจีน (FTA) โดยความตกลงฯ ในเบื้องต้นทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการเร่งลดภาษีผักและผลไม้ระหว่างกันภายใต้กรอบ Early Harvest Programme ของกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน และได้ร่วมลงนามในความตกลงฯ ไปแล้วเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2546 โดยมีสาระสำคัญของความตกลงฯ ดังนี้

1. การลดภาษีสินค้าผักและผลไม้เหลือ 0% ทันที ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546
2. สินค้าที่จะมีการลดภาษี ครอบคลุมสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการตามพิกัดศุลกากรตอนที่ 07-08 พิกัด 6 หลัก รวมทั้งหมด 116 รายการ ซึ่งมีสินค้าที่สำคัญได้แก่ พืชผักสดแช่เย็นทุกชนิด มันเส้น มันอัดเม็ด หอม กระเทียม มันสำปะหลัง มันฝรั่ง ถั่วต่างๆ ผลไม้สดหรือแห้ง เช่น ลำไย ทุเรียน เงาะ กัลฉ่าย และแอปเปิ้ล สำหรับผักและผลไม้ที่ไทยมีการส่งออกไปยังประเทศจีน ได้แก่ มันสำปะหลัง ลำไยแห้ง ลำไยสด ทุเรียนสด และส้มโอ ส่วนสินค้าผักและผลไม้ที่ไทยนำเข้าจากจีนที่สำคัญ ได้แก่ แอปเปิ้ล ลูกแพร์ ควินซ์ แครร์รอต เห็ด และมันฝรั่ง
3. กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้ากำหนดให้ใช้หลัก Wholly obtained โดยต้องเป็นสินค้าที่เพาะปลูก และเก็บเกี่ยวในประเทศเท่านั้นหลังการเปิดเสรีสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา ส่งผลให้การค้าในสินค้ากลุ่มดังกล่าวระหว่างไทยและจีนขยายตัวในระดับสูง โดยการค้ำระหว่างไทย-จีนในสินค้าผักและผลไม้ในช่วงเดือนตุลาคม 2546-เมษายน 2547 มีมูลค่า 8,789 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.73 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2546 ซึ่งมีมูลค่า 6,621 ล้านบาท โดยการส่งออกและนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.9 และ 128.23 ตามลำดับ ทั้งนี้ ไทยเป็นฝ่ายเกินดุลการค้ากับจีนคิดเป็นมูลค่า 2,506.3 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 20.95% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2546 สินค้าที่ไทยส่งออกเป็นมูลค่าสูง ได้แก่ ลำไยแห้ง ลำไยสด ทุเรียน สับปะรด และมันสำปะหลัง (อัดเม็ด/มันเส้น) ส่วนสินค้าที่ไทยนำเข้ามูลค่าสูง ได้แก่ แอปเปิ้ล แพร์และควินซ์ โดยในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม 2546-เมษายน 2547 ไทยมีการนำเข้าสินค้าผักผลไม้จากจีนเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากเป็นช่วงเริ่มต้นของการเปิด FTA และไม่ใช่ฤดูกาลผลไม้ของไทย อย่างไรก็ตาม คาดว่าในเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปปริมาณการส่งออกผักและผลไม้ไทยจะเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากผลไม้หลายชนิด เช่น ทุเรียน ลำไยและมังคุด จะออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก และการเปิดเสรีการค้าไทย-จีนเป็นช่วงปลายปี ซึ่งเป็นช่วงเทศกาลปีใหม่ทำให้ผู้บริโภคไทยมีความต้องการนำเข้าผักและผลไม้เมืองหนาวในปริมาณมาก โดยเฉพาะแอปเปิ้ล มีมูลค่าการนำเข้าถึงร้อยละ 34 ของมูลค่าการนำเข้าผักและผลไม้จากจีนทั้งหมด

ไทย-ชิลี Thailand-Chile Free Trade Agreement

ความตกลงการค้าเสรี ไทย-ชิลี มีผลบังคับใช้ในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558

- ความตกลงครอบคลุมการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและ การเปิดเสรีภาคบริการ

- มีผล 5 พฤศจิกายน 2558

- ไทย ปี 2560 สินค้า 87.22% ลดภาษีเป็นศูนย์แล้ว

- การค้าบริการ ไทยผูกพันเปิดตลาดการค้าบริการให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกิน 70% ใน 85 สาขาย่อย เช่น บริการให้คำปรึกษาด้านวิศวกรรม บริการด้านการแพทย์เฉพาะทางในโรงพยาบาล เป็นต้น ชิลี เปิดตลาดเกือบทุกสาขาบริการได้ถึงเกือบร้อยละ 100 เช่น บริการด้านกฎหมาย คำส่ง/คำปลีก นวดแผนไทยและกีฬา/นันทนาการ เป็นต้น

ไทย-สหภาพยุโรป (Thailand-EU Free Trade Area)

การเจรจา FTA ไทย-อียู ได้เจรจาครั้งแรกเมื่อ 2556 และได้ชะลอการเจรจาหลังเจรจาแล้ว 4 ครั้ง เมื่อเดือนเมษายน 2557 ซึ่งมติของคณะมนตรีการต่างประเทศของสหภาพยุโรปที่มอบหมายให้คณะกรรมการยุโรปพิจารณาข้อพิพาทการค้า FTA ไทย-อียู เป็นการส่งสัญญาณที่ดีและอาจเป็นจุดเริ่มต้นให้ทั้งสองฝ่ายเตรียมการหารือแนวทางการเจรจา FTA ระหว่างกันต่อไป นอกจากนี้ จากการพบปะกับสมาชิกสหภาพยุโรปหลายประเทศและภาคเอกชนของอียูและไทย ต่างก็พร้อมสนับสนุนให้ไทยและอียูได้เริ่มการหารือระดับเทคนิคอีกครั้ง ซึ่งคณะเจรจาระดับเทคนิคของไทยได้แสดงความพร้อมหารือเมื่ออียูพร้อมหารือกับไทย

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์ได้มอบให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศติดตามพัฒนาการของอียูในการจัดทำ FTA หรือข้อตกลงทางการค้ากับประเทศต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมความพร้อมของไทยเมื่ออียูพร้อมจะรื้อฟื้นการเจรจา FTA โดยในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลได้เดินหน้าปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าที่สำคัญเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจไทย อาทิ กฎหมายการแข่งขันทางการค้าและพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว เพื่ออำนวยความสะดวก รวมทั้งส่งเสริมการค้าและการลงทุนที่เป็นธรรมด้วย ซึ่งการเจรจา FTA กับอียูถือเป็นความท้าทาย เนื่องจากการเจรจาไม่ได้มุ่งหวังเพียงแต่การลดภาษีนำเข้าสินค้า แต่จะมีประเด็นอื่นที่เชื่อมโยงกับการค้าซึ่งไทยคงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแข่งขันทางการค้า ทรัพย์สินทางปัญญา ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งหากการเจรจา FTA มีความคืบหน้าสามารถหาข้อสรุปได้ คาดว่าจะช่วยดึงดูดการลงทุนและทำให้เกิดการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบภายในประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากลมากขึ้น

ภายหลังจากการเจรจา FTA ไทย-อียู ชะลอไปเมื่อปี 2557 มูลค่าการค้าระหว่างไทยและอียูมีแนวโน้มลดลงอย่างไรก็ดี ในระยะหลังได้ปรับตัวสูงขึ้น โดยอียูเป็นคู่ค้าสำคัญอันดับ 4 และนักลงทุนอันดับ 2 ของไทย ในปี 2559 มีมูลค่าการค้ารวมกว่า 40,133 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยไทยส่งออกไปอียูมูลค่า 22,044 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และนำเข้าจากอียูมูลค่า 18,089 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ด้านการลงทุน ในปี 2559 สหภาพยุโรปมีการลงทุนในไทย 6,731 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ความตกลงพันธมิตรทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค(Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP)

ประโยชน์จากความตกลง RCEP

ความตกลง RCEP เป็นการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างอาเซียน 10 ประเทศ กับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน 6 ประเทศ รวม 16 ประเทศที่มี GDP รวมกันกว่า 21.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 28 ของโลก มีประชากรกว่า 3.4 พันล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรโลก และมีมูลค่าการค้ารวมกันสูงถึง 10.7 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ หรือร้อยละ 29 ของการค้าโลก

ในปี 2557 ไทยมีมูลค่าการส่งออกไปยังประเทศสมาชิก RCEP จำนวน 1.27 แสนล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 56 ของการส่งออกทั้งหมดของไทย ขณะเดียวกัน มีมูลค่าการนำเข้าจากประเทศสมาชิก RCEP จำนวน 1.33 แสนล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 58 ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมดของไทย ในด้านการลงทุน มีเงินลงทุนโดยตรงจากประเทศสมาชิก RCEP ทั้ง 15 ประเทศเข้ามาในไทย จำนวน 2.8 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 70 ของเงินลงทุนจากต่างชาติทั้งหมด จะเห็นได้ว่า การค้าและการลงทุนของไทยกว่าครึ่งต้องพึ่งพาทลาดขนาดใหญ่ของ RCEP ไทยจะได้รับประโยชน์จากความตกลง RCEP ในเรื่อง

(1) ตลาดที่ใหญ่ขึ้น RCEP ประกอบด้วยประเทศสมาชิกยักษ์ใหญ่ 2 ประเทศ ได้แก่ จีนและอินเดีย เพียงแค่ 2 ประเทศนี้ก็มีประชากรรวมกันมากกว่า 2 พันล้านคน ซึ่งจะช่วยสร้างโอกาสในการส่งออกสินค้า บริการ และการลงทุนของไทยมากขึ้น

(2) จะส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายการผลิตของภูมิภาค ผู้ประกอบการไทยสามารถสรรหาแหล่งวัตถุดิบที่มีความหลากหลายทั้งเชิงคุณภาพและราคามากขึ้น จากเดิมที่สรรหาวัตถุดิบเพียง 10 ประเทศในอาเซียน ขยายเป็น 16 ประเทศ ทำให้ไทยเข้าไปอยู่ในเครือข่ายภาคการผลิตและการกระจายสินค้าของภูมิภาค (Production and distribution network) และ

(3) RCEP จะช่วยลดความซ้ำซ้อนเรื่องกฎถิ่นกำเนิดสินค้า และประสานกฎระเบียบ/มาตรการทางการค้า ส่งผลให้มีการยอมรับกฎเกณฑ์ด้านมาตรฐานต่างๆ ระหว่างกันมากขึ้นทำให้การค้าการลงทุนในภูมิภาครวมถึงไทยมีการขยายตัวขึ้น

อ้างอิง

กรมศุลกากร. (2563). *เขตการค้าเสรี*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2563, จาก

http://www.customs.go.th/content_with_menu1_group_link.php?ini_content=fta_and_wto_160809_01&ini_menu=menu_interest_and_law_160421_03&ini_content_group=usage_fta_and_wto_01&lang=th&left_menu=menu_interest_and_law_160421_03_160928_01

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2563). *เขตการค้าเสรีรายประเทศ*. สืบค้น 15 ธันวาคม 2563, จาก

<http://www.thaifta.com/thaifta/Home/FTAbyCountry/tabid/53/Default.aspx>